

S. V. Zadorojna, PhD, Associate Prof.,
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv
e-mail: zadorojna1956@ukr.net

"NAZAR STODOLYA" BY T. SHEVCHENKO IN PERSONAL AND THE CREATIVE DESTINE OF I. KARPENKO-KARY

The main influence of T. Shevchenko's play "Nazar Stodolya" is considered to be decoded in this article on the subject of the personal and creative life of I. Karpenko-Kary. The identity of ideological and artistic positions of both artists, their understanding of the essence of the theater, its social role are analyzed. When comparing the play "Nazar Stodolya" by T. Shevchenko with the iconic comedies by I. Karpenko-Kary, "Martin Borulya" and "The Master", the main attention is focused on the similarity of their stylistic manner, means of dramatic technique. The deep semantic layers are revealed, which would be subsequently used to testify to the longevity of the national issues of Ukrainian classical drama are revealed hidden in the subtexts of the works of the two artists.

Keywords: T. Shevchenko, I. Karpenko-Kary, theater, drama, influence, typology, "Nazar Stodolya", comedy, conflict, national problem, elite.

УДК 792.071(477):792.03(477.53)

DOI <https://doi.org/10.17721/2520-6346.60.92-102>

С. В. Ленська, д-р філол. наук, доц.,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка, Полтава
e-mail: svlenska@ukr.net

ДРАМАТУРГІЯ ТЕАТРУ КОРИФЕЇВ НА ПОЛТАВСЬКІЙ СЦЕНІ

Розглянуто контактні та творчі зв'язки театру корифеїв з розвитком театрального мистецтва в Полтаві. На прикладі творчої історії Полтавського театру розкрито особисту участь М. Заньковецької, М. Садовського та І. Тобілевича у формуванні репертуару і підготовці акторів у 1900-ті роки, а також описані постановки за п'єсами М. Старицького та І. Карпенка-Карого на полтавській сцені впродовж ХХ ст. і нині.

Ключові слова: Полтавський академічний обласний музично-драматичний театр імені М. В. Гоголя, театр корифеїв, М. Заньковецька, театральні вистави.

Історія розвитку театрального мистецтва на Полтавщині бере початок із 1808 р., коли в губернському місті з'явився так званий Полтавський вільний театр – один із перших на теренах

України російсько-українських професійних колективів, який мав власне приміщення, спеціально облаштований казенний будинок, який міг вміщати понад сотню глядачів. До 1812 р. його утримував Й. Калиновський [8, с. 751]. Трупа з успіхом гастролювала в Кременчуці, Ромнах, Катеринославі, згодом перебралася до Харкова.

Справді важливий етап у кількостолітній історії полтавського театру розпочався у 1818 р., коли його очолив І. Котляревський. Відчуваючи репертуарний голод, засилля російськомовних п'єс і брак перекладних творів для місцевого глядача, а також враховуючи естетичні потреби публіки, Іван Петрович написав "Москаля-чарівника" і свою безсмертну "Наталку Полтавку", створив не просто соціально-побутову драму, а "малоросійську оперу", наснажив її яскравими образами представників демократичних верств населення, увиразнив і доповнив сюжетні лінії народними, а також власними піснями. Сюжет п'єси був узятий із життя: полтавський селянин Методій Семижон привів до Котляревського свою небогу, яка розповіла, що мати хоче віддати її заміж за дрібного чиновника, а вона кохає іншого. Драматурга захопила ця історія. Першою виконавицею ролі Наталки була Тетяна Пряженковська (в інших джерелах – Пряженківська) [6]. Роль возного Тетерваковського блискуче виконував Михайло Щепкін. Вистава користувалася незмінним успіхом у публіки. Існує легенда, що на спектакль потай приходив юний Микола Гоголь, тоді учень Полтавського повітового училища. Так історія простої дівчини з народу, яка відстоювала власне право на кохання і людську гідність, ось уже кілька століть не сходить із полтавської (і не лише!) сцени.

Через матеріальну скруту Полтавський вільний театр припинив свою діяльність у 1821 р. На кілька десятиліть театральна активність то згасала, то відроджувалась. Нова сторінка в розвитку театрального мистецтва пов'язана з іменами М. Кропивницького, М. Старицького та І. Карпенка-Карого. У 1901 р. відкрився Полтавський просвітницький будинок (у роки німецької окупації він був зруйнований, потім відбудований і там розміщувався кінотеатр "Колос", тепер сучасний кінотеатр "Візорія"). Простора зала вміщувала понад

800 глядачів. Прем'єрною виставою у 1901 р. став "Ревізор" М. Гоголя. Відомо, що завісу для комедії розписав Г. Мясоєдов [8, с. 771]. Саме в цьому приміщенні 30–31 серпня 1903 р. зібралися найкращі культурні сили українства з нагоди урочистого відкриття пам'ятника І. Котляревському, який споруджено в кількох десятках метрів від будівлі театру. Серед присутніх на урочистостях були і корифеї української сцени.

Символічно, що дебют геніальної Марії Заньковецької у 1882 р. відбувся саме в ролі Наталки, щоправда в її рідному Єлисаветграді. Але на Полтавщині вона бувала дуже часто: у складі трупи П. Саксаганського виступала в Полтаві "з 29.06 по 30.07. 1900, з 16.09 по 28.10 1901, у листопаді 1904, з 15.09 по 9.10. 1905 р., у Кременчуці – в кінці грудня – на початку січня 1907 р." [8, с. 906]. Марія Заньковецька чарувала полтавських глядачів майстерною грою, створювала глибокі, проникливі й витончені образи, з-поміж яких Олена у п'єсі "Глитай, або ж Павук" М. Кропивницького, Аза в "Циганці Азі", Катря в "Не судилось", Горпина у водевілі "Як ковбаса та чарка, то минеться й сварка" (усі п'єси М. Старицького) та інші. Кожна роль по-новому висвітлювала природний талант виконавиці, потребувала повної самовіддачі на сцені, що не могло не схвилювати глядачів. Проникливий, виразний голос, велика сила і правдивість чуття, щира емоційність – усе це приваблювало і хвилювало. Ось як згадує гру геніальної української майстрині сцени інша акторка, Олександра Яблочкіна: "Заньковецька уміла хвилювати людські серця, і, затамувавши подих, ми прислухались до кожного її слова, до кожного подиху, до кожної паузи" [1, с. 14]. Знаковою у творчому доробку мисткині була роль Софії у п'єсі І. Карпенка-Карого "Безталанна". Сама М. Заньковецька, за спогадами сучасників, особливо любила цей образ. Геніальна акторка зуміла тонко і проникливо розкрити трагічність долі героїні, яка в чомусь перекликалася з її особистою долею.

У 1901–1902 рр. творчі колективи корифеїв української сцени активно виступали в Києві, Катеринославі, Одесі, Полтаві, Кишиневі, а потім знову в Києві, Харкові, Миколаєві. Настав 1903 рік. Після шаленого успіху в Петербурзі трупа

П. Саксаганського та І. Карпенка-Карого знову давала вистави в рідній Україні, зокрема в гастрольний тур увійшли Полтава, Миргород, Лохвиця, Золотоноша, Черкаси, Лубни. Про цей період збереглися спогади одного з акторів – І. Мар'яненка: "Ці гастролі в таких містах, як-от – Лубни, Лохвиця тощо – під свята та на свята збирали багато селян, що цілими валками з'їздилися з навколишніх сіл. Наші вистави були справжнім святом не тільки для селян, але й для нас, акторів; бо ми грали саме перед тим глядачем, для якого була написана більшість п'єс нашого репертуару і служити якому ми вважали за свій найперший, найсвятіший обов'язок" [5, с. 135–136].

У 1906 р. М. Садовський разом із М. Заньковецькою організував у Полтаві пересувний театр, який гастролював Україною, а через рік перебрався до Києва. Першим твором у репертуарі новоствореного колективу був "Мартин Боруля" І. Карпенка-Карого, де головну роль блискуче виконував сам автор.

Марія Заньковецька блискуче зіграла чимало ролей на полтавській сцені, навчала талановиту молодь театральному мистецтву. Збереглися спогади М. Малиш-Федорець: "Коли приїхали до Полтави, почали готувати "Суєту", де я мала знову грати Наташу. Сюди був запрошений і відомий актор (герой-любовник) Іван Мар'яненко, а також Г. Борисоглібська, Ф. Левицький, дружина Карпенка-Карого – Софія, М. Заньковецька, Березовський, Олександра Герцик – дружина відомого співака І. Козловського та інші. Ми тут поставили також п'єси "Житейське море", "Не так сталось, як бажалось" та інші" [7, с. 124].

Упродовж 1911–1918 рр. при театрі був утворений Полтавський музично-драматичний гурток [8, с. 772], діяло Полтавське українське драматичне товариство, у 1919–1929 – Полтавський оперний театр. Першою виставою, поставленою молодими творчими силами гуртка, була драма "Не так сталось, як гадалось", прем'єра якої відбулася 10 грудня 1911 р.. Репертуар колективу включав класичні твори Т. Шевченка, Панаса Мирного, І. Карпенка-Карого, М. Кропивницького, Б. Грінченка та інших авторів. За сезон 1912–1913 рр. було поставлено 25 п'єс. Відомо, що провідними акторами на той час

були О. Осмяловський, О. Герцик, Т. Баленко, М. Орел, М. Стоян-Дудниченко, М. Олексієнко, А. Левер, І. Безвідний [див.: 8, с. 764].

Однією з найяскравіших зірок полтавської сцени тієї доби була Олександра Герцик (1886–1964), дружина співака І. Козловського. Вона народилася в Полтаві, у 1906–1909 рр. входила до трупи М. Садовського, упродовж 1911–1918 рр. була примою Полтавського музично-драматичного гуртка. У 1930–1940-ті рр. перебувала в Москві, але з 1946 р. і до самої смерті жила у Полтаві [див.: 3]. Пройшовши школу М. Заньковецької і М. Садовського, Олександра Олексіївна блискуче втілювала образи класичних драматичних творів. Серед найвищих її творчих досягнень – Софія ("Безталанна" І. Карпенка-Карого), Харитина ("Наймичка" І. Карпенка-Карого), Олена ("Глитай, або ж Павук" М. Кропивницького), Одарка ("Дай серцю волю – заведе в неволю" М. Кропивницького) Оріся ("Лісова квітка" Л. Яновської) [див.: 3].

Метою утвореного 1914 р. Полтавського українського театрального товариства було збереження і продовження традицій національного драматичного мистецтва, закладених корифеями вітчизняної сцени. Очолювали колектив Л. Леонідов і П. Каганець [8, с. 749]. Трупа не мала постійного приміщення, тому репетиції і вистави відбувалися в більш-менш пристосованих умовах: в їдальні Південного вокзалу, Губсільбудинку, Клубі трудящих, багато їздили по селах. Трупа активно займалася благодійною допомогою родинам загиблих під час Першої світової війни. Репертуар складали незмінні "Наталка Полтавка" і "Москаль-чарівник" І. Котляревського, "Сватання на Гончарівці" Г. Квітки-Основ'яненка, і, звичайно, твори корифеїв – "Пошились у дурні", "Невольник" М. Кропивницького, "За двома зайцями" М. Старицького, "Наймичка", "Сто тисяч", "Лиха іскра поле спалить і сама щезне" І. Карпенка-Карого та інші [див.: 8, с. 749–750].

Після реорганізації 1920 р. частина трупи перейшла до Полтавського оперного театру (1919–1929), в якому працював знаменитий музичний діяч, диригент М. Верховинець, а інші заснували новий театр "Рух" (1924). У новому театрі

режисерами працювали Д. Козачківський, М. Петлішенко (брат І. Мар'яненка і племінник М. Кропивницького) [див.: 8, с. 846]. Таке коротке життя колективу (неповний рік) пояснюється обставинами того часу: 1924 р. при губернському комітеті з боротьби з безграмотністю було створено театр "Жовтень". До акторського складу входив і талановитий письменник, представник "Розстріляного відродження" Петро Ванченко. Вже наступного року театр закрили.

1936 року було створено Полтавський український музично-драматичний театр імені М. В. Гоголя, який існує й користується вдячністю глядачів і досі. У репертуарі театру, який із 2006 р. має назву "Полтавський академічний обласний український музично-драматичний театр ім. М. В. Гоголя", на всіх етапах його історії поєднувалися сучасні і класичні твори. Серед них незмінним успіхом користувалися п'єси корифеїв української драматургії.

Обов'язки головного режисера Полтавського театру в період з 1937 по 1951 р. виконував Родіон Єфіменко. Під його керівництвом здійснені постановки "Ой не ходи, Грицю, та й на вечорниці" М. Старицького, "Безталанна" І. Карпенка-Карого, "Украдене щастя" І. Франка, а також класична драма О. Островського "Остання жертва" і злочинна в ті роки "Любов Ярова" К. Треньова.

Оскільки театр постав на базі Харківського, чимало акторів першого виконавського складу приїжджали в Полтаву тимчасово (Валентина Варецька, Єлизавета Хуторна, яка починала ще в театрі Садовського, та багато інших). Серед відомих діячів тієї доби – актор і режисер Євген Коханенко (1886–1955), колишній січовий стрілець, заслужений артист УРСР (1930) (похований у Полтаві); Катерина Олександрівна Осмяловська (1904–1997), народна артистка УРСР (1951), донька актора і режисера Полтавського гуртка Олександра Осмяловського.

Під час німецької окупації Полтави (1941–1943) майже всі великі будівлі міста були зруйновані. Тому після повернення з евакуації навесні 1944 р. тимчасовий прихисток творчі працівники отримали у приміщенні Полтавського повітового училища, де нині

функціонує Науковий ліцей №3. У 1953 р. було вирішено побудувати спеціальне приміщення для театру, яке урочисто відкрили 7 листопада 1958 р. У повоєнний час одна за одною відбувалися постановки класичного зарубіжного і вітчизняного репертуару, ставилися нові п'єси тогочасних авторів.

Трагікомедія І. Карпенка-Карого "Мартин Боруля" присутня в репертуарі театру з 1972 р. [див.: 8, с. 777] у постановці народного артиста України Бориса Прокоповича і користується незмінним успіхом у глядачів. За цей час змінилося кілька поколінь виконавців. Полтавці захоплено спостерігали за натхненною грою народного артиста України Юрія Попова (1939–2015), який упродовж 40 років блискуче й талановито виконував головну роль у спектаклі [див.: 4]. Його багаторічним партнером на сцені був народний артист України Віктор Мірошниченко (1936–2001), який дотепно, тонко грав Омелька, а також паралельно з Юрієм Поповим втілював образ Борулі.

Серед зірок полтавської сцени другої половини ХХ ст. особливе місце посідає народна артистка України Тамара Кислякова (1925–2001), яка блискуче втілювала образи головних героїнь у п'єсах "Маруся Богуславка" і "Циганка Аза" М. Старицького, Панночка ("Вій"), Степанида ("Титарівна") М. Кропивницького, "Мартин Боруля" І. Карпенка-Карого.

Нині постановка "Мартина Борулі" продовжує жити і зберігає популярність завдяки талановитій акторській грі народного артиста України Василя Голуба в головній ролі, заслужених артистів України Володимира Моруса (Омелько), Олександра Любченка (Гервасій), Олега Шеремета (Грандальов), заслуженої артистки України Тетяни Любченко (Марися) та молодих талановитих акторів Олександра Бородавки, Анни Денисенко, Геннадія Продайка, Артема Батрака та інших.

Психологічна драма І. Карпенка-Карого "Безталанна" на сцені полтавського театру вперше з'явилася 1938 р. Після тривалої перерви вона знову увійшла в репертуар 1985. Сучасна версія І. Стрельнікової прикрасила репертуар у жовтні 2009 р. Блискуча і натхненна гра Геннадія Продайка (Гнат), заслужених артисток України Тетяни Любченко (Варка) і Катерини

Філатової (Ганна), молоді актриси Анни Денисенко (Софія) і народного артиста Василя Голуба (Іван) була відзначена дипломом Міжнародного фестивалю театрального мистецтва "Слов'янські театральні зустрічі" (Чернігів, 2010) [див.: 4].

В архіві Полтавського театру є чимало талановитих постановок на твори корифеїв українського національного театру: "Маруся Богуславка" (1939), "Ой не ходи, Грицю" (1937, реж. С. Ткаченко), "Циганка Аза" М. Старицького (1968), "Сто тисяч" (1992, реж. В. Кашперський) І. Крапенка-Карого.

Не випадково "Енеїда" Котляревського народилася саме на полтавській землі – тут дуже люблять жарти, цінують дотепне і влучне слово. Тому особливою популярністю серед полтавців завжди користувалися комедії. Їх у репертуарі Полтавського академічного обласного музично-драматичного театру імені М. В. Гоголя небагато, але вони незмінно користуються шаленим успіхом у глядачів. П'єса "За двома зайцями" М. Старицького вперше була поставлена на полтавській сцені у 1937 р. Не будемо зіставляти моторошну добу з веселим сюжетом, бо репертуарна політика того часу – це тема для окремого дослідження. Удруге до цього художнього матеріалу звернувся режисер В. Смоляк у 1956 р. Третю версію комедії "За двома зайцями" здійснив 1986 р. режисер Р. Валько. Роль Голохвостого гротескно, дотепно втілювали заслужені артисти України Андрій Андрейченко і Валерій Івакін, а їхніми партнерками, виконавицями ролі Проні були Галина Неклич і Катерина Філатова. Полтавська публіка досі береже пам'ять про майстерне виконання цими акторами своїх ролей. А заслужена артистка України Катерина Філатова тепер блискуче виконує роль Секлити Лимарихи.

Про цей легендарний спектакль і натхненну, іскрометну, гротескову гру акторів писали в місцевій газеті "Зоря Полтавщини": Валерій Івакін "був і залишається легендою театру ім. М. В. Гоголя і впродовж 30 років був окрасою полтавської сцени. <...> У творчому доробку артиста більше ста ролей та епізодів. Але найбільшої слави зазнав Валерій Олександрович як виконавець ролі Голохвостова в комедії Михайла Старицького "За двома зайцями" (режисер – Роман

Валько). В ній він грав з 1986 по 2003 рік, більше 200 вистав!" [2]. Також талановитому актору вдалося створити і по-новому розкрити ролі возного Тетерваковського у "Наталці Полтавці", Хлестакова в гоголівському "Ревізорі". Упродовж багатьох років він виступав на знаменитому Сорочинському ярмарку, виконуючи роль Гоголя.

Сьогодні музична комедія "За двома зайцями" йде у постановці режисера, заслуженого діяча мистецтв України Владислава Шевченка. Прем'єра останньої сценічної версії твору відбулася 27 квітня 2013 р. Нині роль Проні виконує Наталія Сизова, а Голохвостого – Геннадій Продайко.

У творчому доробку заслуженої артистки України Катерини Філатової є чимало ролей із творів, які належать перу корифеїв українського театру: Софія у "Безталанній", Марися в "Мартині Борулі", циганка Аза в однойменній п'єсі.

Отже, глибина психологічного малюнку, демократичність і злободенність порушених у драматургії корифеїв українського театру проблем завжди привертала увагу режисерів-постановників і глядачів. Традиції театрального мистецтва Полтавщини, сформовані І. Котляревським і гідно підтримані впродовж двох століть кількома поколіннями режисерів, акторів і всіх працівників полтавської сцени, міцніють, оновлюються і творчо розвиваються сучасним колективом Полтавського академічного обласного музично-драматичного театру імені М. В. Гоголя. У творчому арсеналі трупи – кращі твори вітчизняної і зарубіжної класики від В. Шекспіра та І. Котляревського до М. Булгакова і Ліни Костенко ("Маруся Чурай"). На всіх етапах розвитку незмінним складником репертуару полтавського театру були й залишаються твори М. Кропивницького, М. Старицького та І. Карпенка-Карого. У жанровому діапазоні за понад століття були представлені і трагедія, і комедія, і драма. Чудовий художній матеріал аж ніяк не втрачає своєї актуальності для сучасного глядача, про що свідчить незмінний інтерес полтавської публіки до спектаклів, що відбуваються при повній залі, її любов і вдячність до акторів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вінок спогадів про Заньковецьку / упоряд. О. Ватуля, П. Долина, П. Перепелиця. Київ: Мистецтво, 1950. 255 с.
2. Віщеня Л. Театр, як цілий світ. *Зоря Полтавщини*. 2020. 15 січня. URL: <http://zorya.poltava.ua/teatr-jak-cilij-svit/>
3. Герцик Олександра Олексіївна. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Герцик_Олександра_Олексіївна
4. Історія Полтавського театру. URL: <https://teatr-gogolya.pl.ua/pro-teatr/istoriya-teatru>
5. Мар'яненко І. Минуле українського театру. Київ: Мистецтво, 1953. 184 с.
6. "Несказаного дивний світ...". URL: <http://mtlib.org.ua/publikatsii/23-neskazanogo-divnij-svit.html>
7. Ниченко Д. Из спогадів артистки М. Малиш-Федорець (М. Мартинюк) (1885–1960). *Література та культура Полісся*. Ніжин, 2004. Вип. 25. С. 121–126.
8. Полтавщина. Енциклопедичний довідник / за ред. А. В. Кудрицького. Київ: Українська енциклопедія, 1992. 1024 с.
9. Череватенко Л. Єфіменко Родіон Дмитрович. *Енциклопедія сучасної України*. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=20173

REFERENCES

1. Vinok spohadiv pro Zankovetsku / uporiad. O. Vatulia, P. Dolyna, P. Perepelytsia. Kyiv: Mystetstvo, 1950. 255 s.
2. Vitsenia L. Teatr, yak tsilyi svit. Zoria Poltavshchyny. 2020. 15 sichnia. URL: <http://zorya.poltava.ua/teatr-jak-cilij-svit/>
3. Hertsyk Oleksandra Oleksiivna. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Hertsyk_Oleksandra_Oleksiivna
4. Istoriiia Poltavskoho teatru. URL: <https://teatr-gogolya.pl.ua/pro-teatr/istoriya-teatru>
5. Marianenko I. Mynule ukrainskoho teatru. Kyiv: Mystetstvo, 1953. 184 s.
6. "Neskazanoho dyvnyi svit...". URL: <http://mtlib.org.ua/publikatsii/23-neskazanogo-divnij-svit.html>
7. Nytchenko D. Iz spohadiv artystky M. Malyshe-Fedorets (M. Martyniuk) (1885–1960). Literatura ta kultura Polissia. Nizhyn, 2004. Vyp. 25. S. 121–126.
8. Poltavshchyna. Entsyklopedychnyi dovidnyk / za red. A. V. Kudrytskoho. Kyiv: Ukrainska entsyklopediia, 1992. 1024 s.
9. Cherevatenko L. Yefimenko Rodion Dmytrovych. Entsyklopediia suchasnoi Ukrainy. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=20173

Стаття надійшла до редакції 26.01.21

S. V. Lenska, Dr Hab., Associate Prof.,
Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University, Poltava
e-mail: svlenska@ukr.net

DRAMATURGY OF THE THEATER OF THE CORYPHESES ON THE POLTAVA STAGE

The article deals with the history of the development of theatrical art in Poltava, thereto clarifying the place of the theatrical performances based on the stage plays of the Ukrainian playwrights known as "corypheuses of the Ukrainian theater" –

M. Kropyvnytsky, M. Starytsky and I. Karpenko-Kary in the creative history of the Poltava Academic Regional Music and Drama Theater named after M.V. Gogol in the XIX–XX centuries. Initially, the Poltava Free Theater was organized in 1808; it had its own building and functioned until 1812. A new, very important stage in the development of the Poltava Free Theater is connected with the activity of Ivan Kotlyarevsky, who was the director and wrote the plays "Natalka Poltavka" and "Moskal-magician". In the second half of the 19th century, the development of drama was closely connected with the activities of theatrical groups Mark Kropyvnytsky, Mykola Sadovsky, and Ivan Karpenko-Kary. They often toured in Poltava in the late nineteenth – early twentieth century. M. Zankovetska and M. Sadovsky performed here. In 1901, the new building for the theater was built. In 1906, M. Sadovsky together with M. Zankovetska organized a mobile theater in Poltava, which toured Ukraine, and a year later moved to Kiev. The first performance in the repertoire of the newly formed theatrical troupe was "Martin Borulya" by I. Karpenko-Kary, where the main role was brilliantly performed by the author himself. During the twentieth century, in the repertoire of the Poltava Theater, which has been transformed many times, the following plays by the "corypheses" of Ukrainian drama have appeared: "Acted out fools!", "The Prisoner" by M. Kropyvnytsky, "Marusya Boguslavka", "Chasing two hares" by M. Starytsky, "The hired man", "One hundred thousands", "The evil spark will burn the field and disappear itself" by I. Karpenko-Kary and many others.

Alexandra Hertsyk., Eugen Kokhanenko, Kateryna Osmyalovskaya were a superstars of the Poltava stage of the first half of the twentieth century. In the post-war period, among the greatest creative achievements of Poltava artists were performances of plays: "Chasing two hares", "The Miserable", "Martin Borulya". The article considers different versions of the stage embodiment of plays by I. Karpenko-Kary and M. Starytsky. The activity of the best modern Poltava actors, People's and Honored Artists of Ukraine of Ukraine, who brilliantly and clearly embodied the roles written by "theater of the corypheses", was highlighted.

Keywords: *Poltava Academic Regional Music and Drama Theater named after M. V. Gogol, "Theater of Corypheses", M. Zankovetska, theatrical performances.*

УДК 792:82.09(=161.2)

DOI <https://doi.org/10.17721/2520-6346.60.102-112>

С. І. Луцій, д-р філол. наук, старш. наук. співроб.,
Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, Київ
e-mail: svitlana.lushchii@gmail.com

ТЕАТР КОРИФЕЇВ І ТЕАТР "БЕРЕЗІЛЬ" У ПРАЦЯХ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЦІВ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ

Розглянуто питання реценції творчості театру корифеїв та театру "Березіль" у літературознавстві української діаспори другої половини ХХ ст. Матеріалом для дослідження стали статті й радіопередачі